Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Смірнов Ігор Сергійович**, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2022 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 269-34 від 25.05.2026 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	**Олега ЗАЯРНОГО,** доктора юридичних наук, професора, професора кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Рецензентів –	**Юрія НОСІКА,** кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
	Костянтина ЗЕРОВА, кандидата юридичних наук, старшого дослідника, асистента кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Офіційних опонентів –	**Руслана ЕННАНА,** кандидата юридичних наук, доцента, доцента

кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»;

Марії ДУБНЯК, кандидата юридичних наук, старшого дослідника, завідувачки наукової лабораторії проблем штучного інтелекту і права Наукового центру цифрової трансформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України»

на засіданні 18 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Смірнову Ігорю Сергійовичу** на підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання інформаційних відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням блокчейн-технології» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано на кафедрі інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – Кодинець Анатолій Олександрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію виконано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та містить нові науково-обґрунтовані результати, а саме: визначено дуалістичну правову природу блокчейн-технології як одночасно інфраструктури, що забезпечує децентралізоване зберігання та передачу даних, і системи взаємодій, заснованої на нових механізмах довіри та координації;

обґрунтовано неможливість визнання смарт-контрактів суб'єктами правовідносин, на відміну від DAO, які можуть набувати ознак правосуб'єктності через механізми колективного прийняття рішень; систематизовано типологію об'єктів інформаційних відносин у блокчейн-середовищі; виявлено та охарактеризовано три типи регуляторних підходів до блокчейн-технологій у міжнародній практиці (відкрито-ліберальний, помірковано-регульований та жорстко-рестриктивний); запропоновано три сценарії міжнародної гармонізації регулювання блокчейн-технологій; удосконалено класифікацію договорів з віртуальними активами, систему механізмів забезпечення виконання зобов'язань у блокчейн-середовищі та концепцію трансформації права власності на віртуальні активи через призму криптографічних ключів; набули подальшого розвитку положення про трансформацію принципів свободи, достовірності та захисту інформації в блокчейн-середовищі та положення про адаптацію принципу автономії волі до цифрового середовища.

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 4 статті, опубліковані у наукових фахових виданнях (у тому числі 1 стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави), а також 7 тез доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях:

1. Смірнов І.С. Перспективи застосування смарт-контракту як засобу забезпечення виконання зобов'язань. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6. С. 189–191.

2. Смірнов І. Регулювання конфіденційності у епоху блокчейну: правові аспекти та перспективи. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 5.

3. Смірнов Ігор. Трансформація інформаційних відносин в еру блокчейн-технологій. KELM (Knowledge, Education, Law, Management). 2025. № 1(69). DOI: https://doi.org/10.51647/kelm.2025.1.30

4. Смірнов Ігор С. Трансформація змісту інформаційних відносин у блокчейн-середовищі: правові та технологічні аспекти. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 5.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Заярний Олег Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права

Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Носік Юрій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Спостерігається певна невідповідність між назвою дисертації, що присвячена інформаційним відносинам, та її змістом, значна частина якого стосується цивільно-правових аспектів обігу віртуальних активів. Автору доцільно чіткіше обґрунтувати співвідношення інформаційної та майнової складових досліджуваних відносин.

2. Стиль викладу матеріалу є нетиповим для наукових праць у сфері цивільного та інформаційного права: текст структуровано у вигляді коротких нумерованих тез, окремі питання з'являються без належної постановки проблеми та логічної підводки, що ускладнює сприйняття авторської аргументації.

3. У роботі недостатньо представлені огляд стану наукової розробленості проблеми та наукова полеміка з іншими дослідниками: попри якісну джерельну базу, дисертація не містить розгорнутої дискусії з позиціями інших авторів.

4. Висновки до розділів здебільшого констатують наявність проблем, що потребують вирішення, однак не завжди супроводжуються конкретними авторськими пропозиціями щодо шляхів їх розв'язання.

5. У джерельній базі дослідження переважають зарубіжні джерела, натомість напрацювання української правової доктрини використані недостатньо повно.

Зеров Костянтин Олександрович, кандидат юридичних наук, старший дослідник, асистент кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Теза про те, що «правова природа смарт-контрактів визначається їх статусом як програмного коду, що виступає формою договору» (с. 50), потребує додаткового уточнення та розмежування форми договору, яка в даному випадку є цифровою, та інструменту автоматизованого виконання вже існуючого договору. Додаткової аргументації потребує також пропозиція

доповнити статтю 639 Цивільного кодексу України щодо укладення договору у формі смарт-контракту (с. 166).

2. Дискусійною є теза про використання смарт-контрактів з функцією спадкування для забезпечення ефективного спадкування віртуальних активів (с. 100): програмний код не може встановити всіх осіб, які потенційно мають право на обов'язкову частку у спадщині, а після автоматичного виконання смарт-контракту виникає питання про механізм реалізації прав інших законних спадкоємців.

3. Пропонуючи зберігання даних поза блокчейном (off-chain) як одне з рішень проблеми сумісності блокчейну з вимогами GDPR (с. 139), автор залишає без уточнення питання про те, як забезпечити юридичну достовірність такого реєстру, якщо ключова інформація може бути видалена на вимогу суб'єкта даних, адже незмінність і достовірність реєстру є основною метою блокчейн-технології.

4. Пропозиція доповнити Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» розділом про децентралізовані автономні організації як особливу форму товариства (с. 167) потребує узгодження з констатованою самим автором проблемою верифікації правосуб'єктності анонімних учасників блокчейн-відносин (с. 78): залишається відкритим питання, хто має нести юридичну відповідальність у DAO, якщо його учасники є анонімними.

5. Пропонуючи внести зміни до процесуальних кодексів та визначити блокчейн-записи як особливий вид електронних доказів (с. 189), автор не наводить опису процедури верифікації автентичності таких записів та критеріїв їх оцінки судом.

Еннан Руслан Євгенович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Недостатньо розробленим залишилося питання про дефекти волі у смарт-контрактах: обґрунтовуючи смарт-контракти як електронну форму правочину, здобувач не дає належної відповіді на питання про правові наслідки укладення правочину під впливом помилки, обману або внаслідок дефекту коду, адже класичні механізми реституції (ст. 216 ЦК України) об'єктивно не застосовні до незворотних блокчейн-транзакцій. Доцільно було

б запропонувати конкретний правовий механізм захисту сторони, яка постраждала від виконання юридично дефектного смарт-контракту.

2. Потребує чіткішого розмежування право власності на NFT та право інтелектуальної власності на пов'язаний цифровий твір: аналізуючи NFT як специфічний об'єкт із подвійною природою, дисертант не дає однозначної відповіді на ключове практичне питання, чи тягне придбання NFT-токена перехід майнових авторських прав на цифровий твір, чи лише засвідчує право на запис у блокчейні. Це розмежування має принципове значення для захисту авторських прав у Web3.

3. Недостатньо конкретизовано правовий механізм набуття DAO правосуб'єктності: стверджуючи, що DAO можуть набувати ознак правосуб'єктності через механізми колективного прийняття рішень, автор не визначає, якій з існуючих організаційно-правових форм юридичної особи це найближче відповідає, чи потребує це запровадження нової форми, та як вирішується питання відповідальності членів DAO за зобов'язаннями організації. Аналітичною основою для авторських пропозицій міг би слугувати досвід штату Вайомінг (США) та Маршаллових Островів.

4. Недостатньо розкритим залишився колізійно-правовий аспект: констатуючи колізії норм різних юрисдикцій у транскордонних блокчейн-відносинах, здобувач не пропонує колізійних прив'язок для визначення права, застосовного до смарт-контракту за відсутності вибору сторін, до транскордонної DeFi-транзакції та до спорів щодо NFT.

5. Потребує поглиблення питання ідентифікації сторін та юридичної відповідальності в умовах анонімності учасників блокчейн-відносин: яким чином можливо притягнути до відповідальності суб'єкта, особу якого неможливо ідентифікувати, та яке правове значення має публічний ключ гаманця як ідентифікатор учасника.

Дубняк Марія Вікторівна, кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувачка наукової лабораторії проблем штучного інтелекту і права Наукового центру цифрової трансформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Потребує деталізації запропонований механізм узгодження принципу незмінності блокчейн-записів із правом суб'єкта персональних даних на забуття: автору доцільно було б розкрити конкретні сценарії реалізації прав суб'єкта даних у блокчейн-середовищі та правову

кваліфікацію «функціонального видалення», за якого дані стають технічно недоступними.

2. Застосований у роботі функціональний підхід до класифікації віртуальних активів (utility-токени, security-токени, NFT, стейблкоїни) доцільно було б доповнити чіткішими критеріями їх розмежування, зокрема для потреб податкового права та визначення моменту виникнення податкових зобов'язань.

3. Пропонуючи запровадження «регуляторних пісочниць» для блокчейн-проєктів, дисертант не наводить детальної процедурної моделі їх функціонування: порядку допуску учасників, обмежень периметра тестування, механізмів моніторингу та взаємодії з профільними регуляторами і податковими органами.

4. Поза увагою дослідження залишився екологічний та енергетичний вимір функціонування блокчейн-мереж, зокрема питання правового стимулювання переходу від енергоємних механізмів консенсусу до більш енергоефективних та врахування ESG-вимог у регулюванні майнінгової діяльності.

5. Додаткового аналізу потребують питання впливу блокчейн-технологій на цифровий суверенітет держави та цифрову юрисдикцію, а також правовий режим цифрових валют центральних банків (CBDC) у співвідношенні з приватними віртуальними активами.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Смірнову Ігорю Сергійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої
вченої ради,
доктор юридичних наук, професор **Олег ЗАЯРНИЙ**

ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ
ПРОРЕКТОР З НАУКОВОЇ РОБОТИ
ОКСАНА ЖИЛІНСЬКА